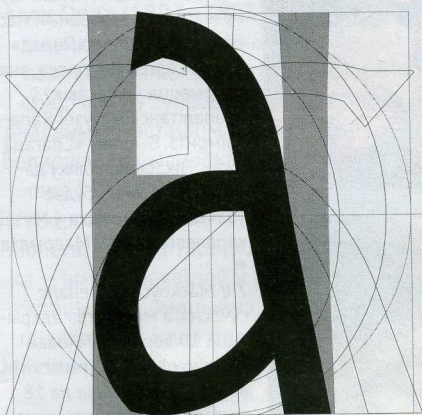

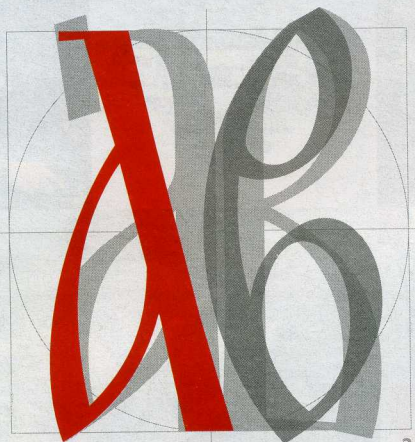
Лепшы дызайн-праект краіны

Нацыянальны шрыфт на скарынінскіх узорах

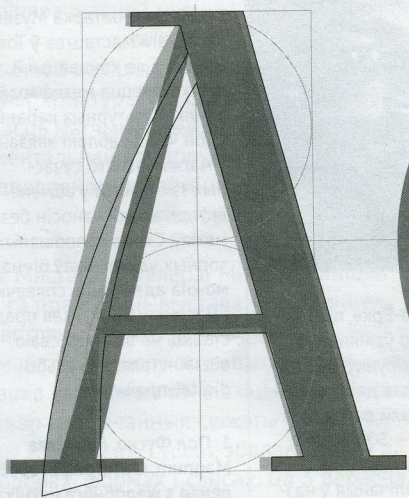
Пётра Васілеўскі

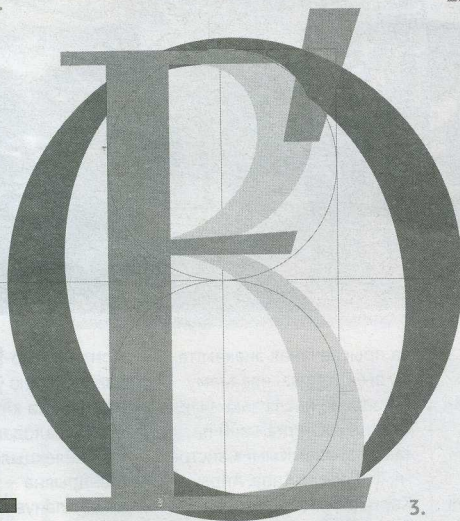
1.

2.

3.

4.

ABCDEFGHIJKLMNPO

QRSTUVWXYZ

abcdefghijklmnp

qrstuvwxyz

1234567890

./!?:@#\$%&*~}{[]--\

=+ <>@N°¶

АБВГДЕЁЖЗИЙКЛМНОП

РСТУЎФХЦЧШШЬЬПЬЭЮЯ

абвгдеёжзийклмнопр

стуўфхцчшшьяьэюя

FRANCYSK

ABCDEFGHIJKLMNPO

QRSTUVWXYZ

abcdefghijklmnp

qrstuvwxyz

1234567890

./!?:@#\$%&*~}{[]--\

=+ <>@N°¶

АБВГДЕЁЖЗИЙКЛМНОП

РСТУЎФХЦЧШШЬЬПЬЭЮЯ

абвгдеёжзийклмнопр

стуўфхцчшшьяьэюя

Францыск Скарына не будаваў заводаў, не знаходзіў радовішчаў карысных выкапняў, але ўвёў Беларусь-Літву ў кола развітых дзяржаў, надрукаваўшы кнігу — нацыянальную Біблію. Гэта, відаць, самы паспяхоны дызайн-праект у гісторыі Беларусі. Ад Скарынавай Бібліі вядзе свой радавод і наш графічны дызайн. Бо дызайнер увогуле і дызайнер-графік у прыватнасці працуюць менавіта на тыраж.

Пяцісотгоддзе беларускага кнігадрукавання — добрая нагода асэнсаваць, якім чынам гістарычная спадчына можа быць адаптаванай да сённяшняга дня. Усева-

лад Свентахоўскі — адзін з тых, хто ўжо не адзін год шчыруе над стварэннем нашага нацыянальнага шрыфту на падставе скарынінскіх узораў. Гэтая тэма для Беларусі была актуальнай заўжды, але рэалізаваць яе стала магчымым толькі пры Незалежнасці. У Савецкім Саюзе ўніфікацыя распаўсюджвалася і на эстэтыку: пошук нацыянальнай культурнай тоеснасці і яе прапаганда не ўхваляліся.

Трэба згадаць, што за савецкім часам Беларусь не мела моцнай школы мастацтва каліграфіі і шрыфту. Мы істотна саступалі не толькі прызнаным у свеце карыфе-

ям — немцам, але і нашым прыбалтыйскім суседзям. Так, былі асобныя майстры, але гаварыць пра сістэму, пра школу ніяк не выпадала. І калі сёння мы маем відэавочны прагрэс у гэтай галіне, дык трэба з удзячнасцю згадаць прафесара Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Паўла Семчанку, які звязаў з літарай свой творчы лёс яшчэ ў 1970-х. Мне як студэнту кафедры прамысловага дызайну давялося прайсці ў яго курс навучання. Скажу шчыра: вучыцца было цяжка. Бо для Семчанкі алфавіт, пісьменства як сістэма былі і, мяркую, застаюцца падабенствам атры-

бутаў рэлігійнага культу, чымсьці нахшталт скрыжляў Запавету. І такога ж стаўлення да свайго прадмета ён чакаў, а калі-нікалі і патрабаваў ад іншых. Між тым для студэнтаў, прынамсі для большасці з іх, шрыфты былі проста адной са спецыяльных дысцыплін, якая, канешне ж, не лішняя для дызайнера, але зусім не тая гэта рэч, каб з яе фанаець. Сапраўдных вучняў і паслядоўнікаў, што зрабілі мастацтва шрыфту сваёй прафесіяй і ў нечым пайшлі нават далей за свайго настаўніка, у Паўла Семчанкі няшмат. Усевалад Свентахоўскі – адзін з іх.

Гадоў дваццаць таму Павел Апанасавіч агучыў ідэю стварэння беларускага нацыянальнага шрыфту, Усевалад Свентахоўскі яе паспяхова рэалізуе. Шрыфт – рэч найперш функцыянальная. Але разам з тым ён можа адлюстроўваць і эмацыйны стан канкрэтных асоб, што прычыніліся да яго стварэння, і ментальную сутнасць эпохі, якая яго нарадзіла. І калі ўжо ў свеце існуюць нацыі і нацыянальнае пісьменства, дык мусяць быць і нацыянальныя шрыфты. Так званы стараславянскі шрыфт, нягледзячы на пэўную архаічнасць, з'яўляецца пазнавальнай ва ўсім свеце візітоўкай сённяшняй, мадэрнай Расіі. Антыква мае карані ў капітальным шрыфце Старажытнага Рыма, увасабляе італьянскі Рэнесанс і з'яўляецца адным з вобразных знакаў Італіі сённяшняй і адвечнай. Гатычны шрыфт – эстэтычнае ўвасабленне германскага менталітэту. А хваравітая вытанчанасць шрыфтоў часу сецэсіі вельмі пасуе Аўстрыі пачатку XX стагоддзя, ды, зрэшты, і сённяшняму вобразу гэтай краіны.

Даследчыкі мяркуюць, што гуманістычны па сутнасці, эстэтычна выразны, чытальны шрыфт, аналагічны таму, які Скарына стварыў для Беларусі і ўсяго кірылічнага свету ў XVI стагоддзі, у Расіі стаў сацыяльна і культурна запатрабаваным толькі ў Пятроўскую эпоху – на 200 гадоў пазней. Гэтая акалічнасць выразна сведчыць пра духоўны суверэнітэт, якім валодала наша краіна ў залатую пару сваёй дзяржаўнасці. А сучасны шрыфт, распрацаваны Свентахоўскім, цалкам адпавядае крытэрыям найноўшай інфармацыйнай прасторы, новым тэхналогіям і эстэтычным патрабаванням камп'ютарнай эпохі. У гэтым нескладана пераканацца, наведваюшы персанальную выставу майстра «Літары і словы Скарыны» у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. Дарэчы, падобную выставу, хіба меншага маштабу, Усевалад зладзіў у Прэзідэнцкай бібліятэцы Рэспублікі Беларусь. Відавочна, пад знакам Скарыны пройдзе і чарговая выстава шрыфтавага мастацтва «Літарт», у якой Усевалад абавязкова возьме чынны ўдзел.

В ПРЯГЕ СКАРЫНЫ ЯРЕНА ДАВАЛ ТИПОГРАФІЮ

КОНЯЧЯ
 Х БЕЛОГО ЛЬВЯ
 ШРИФТЫ В НЬЮРБЕРГЕ
 ИЗГОТЯВЛЕНА
 МЯСТЕР
 ИЕРОНИМ ГОЛЬЦЕЛЬ

5.

АНОЖМ
 АНОЖМ
 АНОЖМ
 АНОЖМ

6.

АБВГДЕ
 ЖЗИЙКА
 МНОПР
 СТУФХЦ
 ШЩЪЫЬ
 ЭЮЯ

7.

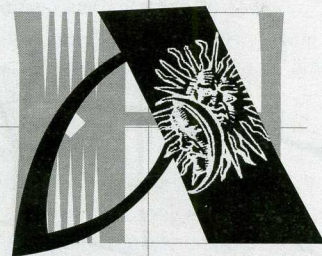
«ШРЫФТЫ СКАРЫНЫ». 2017.
 ВАРИАНТЫ НАКРЕСЛЕНИЯ ПА МАТЫ-
 ВАХ ШРЫФТОЎ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ.

1. Шрыфт «Scarynka». 2016.
2. Шрыфт «Efra». 2016.
3. Шрыфт «Francysk Antic». 2016.
4. Шрыфт «Francysk». 2012.

АБВГД
 ЕЁЖЗИЙ
 КЛМН
 ОПРСТ
 УУФХЦ
 ШЩЪЫЬ
 ЭЮЯ

8.

ПРАГА

ВІЛЬНА

9.

МОЖЕМ ЛИ ВО
 ВЕЛИКИХ
 ПОСЛУЖИТИ
 ПОСПОЛИТОМУ
 ЛЮДУ

10.

5. «Пражскія шрыфты Скарыны». Лічбавая версія, 2016.
6. Шрыфт «Francysk». Варыянты. 2012.
7. Шрыфт «Valde». 2017. Варыянты дэкарэтыўных накрэсленняў.
8. Шрыфт «Francysk Wide». 2016.
9. Шрыфт «Valde». 2017.
10. Шрыфт «Efra», 2017.